

Πώς να μάθουμε στα παιδιά να είναι υπεύθυνα;

Χωρίς αμφιβολία, οι οικογένειες ζουν την εποχή των παιδιών-βασιλιάδων. Η συρρίκνωση της οικογένειας που πλέον σπάνια απαριθμεί περισσότερα από 1-2 παιδιά, η –μέχρι τώρα- κατάσταση ευημερίας, οι συνθήκες ζωής που γίνονται όλο και πιο επικίνδυνες για παιδιά, όλα αυτά έχουν συντελέσει στην αντίληψη ότι οι γονείς πρέπει να δίνουν στα παιδιά τους πάνω απ’ όλα φροντίδα, προστασία και ολοκληρωτική εξασφάλιση.

Μια ανατροφή όμως που παρέχει εν αφθονία μόνο τα παραπάνω, είναι δυστυχώς, αν και καλοπροαίρετη, εντελώς ανεπαρκής. Εκτός από την προστασία και τη φροντίδα εξίσου απαραίτητη είναι η ανάπτυξη της υπευθυνότητας και της αυτονομίας των παιδιών γιατί χωρίς αυτήν δεν θα μπορέσουν να αποκτήσουν την τόσο αναγκαία για την υγιή τους ανάπτυξη εμπιστοσύνη στον εαυτό τους.

Αυτό δεν είναι για τους γονείς πάντα τόσο απλό όσο ακούγεται. Αντιλαμβανόμενοι ότι ο έξω κόσμος δεν είναι το πιο φιλικό μέρος για τα παιδιά τους (π. χ. ποιο παιδί μπορεί σήμερα να κυκλοφορήσει ή να παίξει μόνο του με ασφάλεια εκτός σπιτιού;) προσπαθούν μέσα στο σπίτι και την οικογένεια τους να φτιάξουν ένα «κουκούλι» μέσα στο οποίο τα παιδιά να αισθάνονται καλά, να είναι ασφαλή και προστατευμένα. Μέσα εκεί έχουν προτεραιότητα οι συναισθηματικοί δεσμοί, οι κάθε είδους παροχές προς τα παιδιά, η υποστήριξη τους.

Όλα αυτά είναι θαυμάσια και τα παιδιά τα χρειάζονται. Παρόλα αυτά, αυτή η προστατευτική σφαίρα γύρω απ’ τα παιδιά πρέπει κάποια στιγμή, σταδιακά, να αρχίσει να ανοίγει. Οι γονείς, εκτός από προστάτες -πρέπει να- έχουν και το ρόλο (σαν πρότυπα και σαν καθοδηγητές) αυτού που θα βοηθήσει σιγά-σιγά τα παιδιά να ανακαλύψουν την πραγματικότητα, να καταλάβουν ότι οι πράξεις τους έχουν συνέπειες, ότι οι σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους διέπονται από κανόνες, ότι για να πραγματοποιηθούν κάποιες επιθυμίες χρειάζεται προσπάθεια, υπομονή, επιμονή, ότι πρέπει να αναλαμβάνουν ευθύνες απέναντι στον εαυτό τους και τους άλλους.

Τι ευθύνες μπορούν όμως να αναλάβουν τα παιδιά;

Εννοείται ότι αυτό διαφέρει από οικογένεια σε οικογένεια, ανάλογα με τις συνήθειες και τις αρχές που την διέπουν και τους στόχους που έχει για τα παιδιά της. Το σίγουρο πάντως είναι ότι όσο πιο νωρίς αρχίσει ένα παιδί να νιώθει υπεύθυνο τόσο πιο εύκολο θα είναι και για το ίδιο και για τους γονείς, ενώ ενδέχεται να επιφέρει πολύ μεγαλύτερη ένταση στις μεταξύ τους σχέσεις αν του ζητήσουν ξαφνικά στην προεφηβεία ή την εφηβεία να «αναλάβει τις ευθύνες του».

Τα μικρότερα παιδιά από την προσχολική ηλικία ακόμη και πολύ περισσότερο στην σχολική μπορούν να αρχίσουν μέσα στο σπίτι να αναλαμβάνουν, εύκολα στην αρχή και πιο δύσκολα αργότερα, καθήκοντα στο συγκρίσιμα του δωματίου τους, την καθαριότητα του σπιτιού, βοήθεια στην κουζίνα και το μαγείρεμα, στα ψώνια.

Όσον αφορά το σχολείο και τα μαθήματα τους τα παιδιά θα πρέπει να μάθουν να εργάζονται αυτόνομα, να διατηρούν τα τετράδια και τα βιβλία τους σε καλή κατάσταση, να μην καθυστερούν, να ενημερώνουν εγκαίρως τους γονείς για θέματα του σχολείου ή όταν χρειάζονται σε κάτι την βοήθεια τους (π. χ. για μια εργασία ή για κάτι που πρέπει να αγοραστεί), να συλλέγουν μόνο τους πληροφορίες, από εγκυκλοπαίδειες ή το internet. Επίσης είναι

σημαντικό να μην ρίχνουν τις ευθύνες σε άλλους (π. χ. στους «άδικους» καθηγητές) για τους κακούς βαθμούς.

Στις σχέσεις τους πρέπει να μάθουν να τηρούν συμφωνίες (π. χ. απέναντι στους γονείς για το πότε θα επιστρέψουν απ' το παιχνίδι ή τη βόλτα), να ειδοποιούν αν για κάποιο λόγο αργήσουν, να ζητούν τα ίδια συγγνώμη ή να φροντίζουν να αντικατασταθεί κάτι που έχασαν ή χάλασαν που ανήκε σε κάποιον άλλο, να ειδοποιούν τα ίδια να δεν πάνε κάπου που τα έχουν καλέσει (από 8-9 ετών), να διαλέγουν μόνα τους –βάση ενός συμφωνημένου ποσού- τα δώρα για τους φίλους τους (από 10-12 ετών).

Στη σχέση τους με τα χρήματα και τα αγαθά γίνονται υπεύθυνα όταν μαθαίνουν να διαχειρίζονται το χαρτζηλίκι τους ώστε να τους φτάνει, όταν έχουν μια ιδέα για τις οικονομικές δυνατότητες της οικογένειας, όταν μπορούν να περιμένουν ως τις γιορτές ή τα γενέθλια για να αποκτήσουν κάτι που θέλουν.

Οι μεγαλύτεροι ειδικά έφηβοι μπορούν να ενθαρρυνθούν να παίρνουν μέρος σε εθελοντικές δραστηριότητες, να αναζητούν πληροφορίες και να έρχονται σε μια πρώτη επαφή με τους επαγγελματικούς τομείς που τους ενδιαφέρουν, ενδεχομένως να βοηθούν στις διακοπές τους, αν κάτι τέτοιο είναι εφικτό, (πάντα σε αντιστοιχία με τις δυνατότητες της ηλικίας τους), στην εργασία των γονιών.

Πηγή: [Λουίζα Βογιατζή](#)